

Despre copiii morți nebotezați (morți la naștere sau la scurt timp după, avortați spontan sau voit) – o perspectivă creștin-ortodoxă

CUM CANONISEȘTE BISERICA PĂCATUL AVORTULUI

- "Femeile care desfrânează și își omoară fătul în pânțece... să se împărtășească la ieșirea din viață, iar procedând cu iubire de oameni..., hotărâm să fie oprite de la cele Sfinte 10 ani, după treptele hotărâte" (Ancira, canonul 21).
- "Femeile care iau buruieni otrăvitoare și pierzătoare, ca și cele ce primesc otrăvuri omorâtoare de prunci, să se supună canonului ucigașului, adică să fie oprite 20 de ani de la Sfânta împărtășanie" (Sinodul VI ecumenic, canonul 91 și Sfântul Vasile cel Mare canonul 56).
- "Orice femeie care va bea ierburi să nu nască copii, să nu se împărtășească șapte ani și să facă 200 de metanii pe zi. Iar de se va întâmpla ei a muri prin avort, să nu se îngroape în cimitir" (Pravila Bisericească de la Govora, pag. 115).
- "Femeia care a pierdut pruncul (sarcina) fără voie, se canonisește (se oprește de la Sfânta împărtășanie) un an de zile" (Sfântul Ioan Postitorul, canonul 22).

Copiii morți nebotezați nu sunt membri ai Bisericii

Grija credincioșilor pentru sufletele copiilor născuți morți, morți înainte de a fi botezați sau avortați ridică anumite probleme asupra cărora Biserica Ortodoxă ar trebui să se pronunțe cu claritate. Orice slujbă a Bisericii se săvârșește numai pentru cei care sunt membri ai Bisericii, încorporați în Trupul lui Hristos prin Sfintele Taine ale Botezului, Mirungerii și Euharistiei. Copiii morți nebotezați nu sunt membri ai Bisericii, chiar dacă s-au născut din părinți creștini. Cu toate acestea, anumiți preoți, nesocotind rânduielile liturgice și canonice ale Bisericii, săvârșesc slujba Înzmormântării pentru ei.

Există o singură hotărâre a Sfântului Sinod al Mitropoliei Ungro-Vlahiei, adoptată la 5 mai 1908, prin care se hotăra că se poate săvârși slujba pentru copiii născuți morți sau pentru cei morți nebotezați. Oficial, nu s-a revenit niciodată asupra acestei hotărâri și, prin urmare, este în vigoare, și numai un alt Sfânt Sinod o poate abroga. Practic, ea nu se aplică, existând semne de întrebare referitoare la modalitatea prin care se săvârșește slujba. În slujba înzmormântării pruncilor se arată clar că aceștia au fost botezați: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Tu ai făgăduit să dai împărăția cerurilor celor născuți din apă și din Duh”. De multe ori, moartea unui copil nebotezat este o dovadă a neglijenței părinților, știut fiind că există și posibilitatea botezului din necesitate pe care îl poate săvârși orice creștin, completat apoi de preot, dacă copilul trăiește.

Canoanele prevăd, de altfel, pedepse aspre pentru părinții ai căror copii mor nebotezați, deoarece nu mai există posibilitatea de a ne ruga pentru ei în cultul Bisericii. Singurul lucru

pe care-l poate face preotul este să binecuvânteze groapa și să cânte un trisaghion în timpul coborârii în groapă a sicriului, pentru a nu lipsi de asistență religioasă familia în cauză.

O altă problemă, la fel de spinoasă, se referă la copiii avortați. Din punct de vedere creștin, există certitudinea că persoana există din momentul procreării, iar canoanele prevăd pedepse aspre pentru femeile care comit avort. Cu toate acestea, Biserica o socotește pe femeia în cauză nu doar vinovată, ci și victimă, primind-o la sânul său dacă se căiește și se îndreaptă, alinându-i rănilor sufletești, sprijinind-o și ajutând-o să înceapă o viață nouă.¹

Nu se poate da nume cuiva care nu s-a născut

Din experiența pastorală proprie, știm că numeroase femei vin la sfântul altar cu pomelnice pe care sunt scrise nume de copii avortați, sub forma Ion-Ionela, Vasile-Vasilica sau sintagme ca „prunci morți înainte de vreme”, „prunci morți nebotezați”. Anumiți preoți încurajează

¹ După 1989, odată cu legalizarea avortului, în România a început să existe o preocupare pentru sufletele copiilor avortați, manifestată și prin traducerea, în limba română, a lucrării lui Kenneth McAll, *Healing the family tree*, (London, Sheldon Press, 1982). Lucrarea, ca și conferința pe care autorul a ținut-o la București în anul 1997, în Sala Palatului patriarhal, a generat nedumerire și derută în rândul credincioșilor, care și-au pus problema ortodoxiei afirmațiilor sale. În calitate de medic, autorul arăta că păcatul avortului are urmări grave care se resfrâng asupra urmașilor și că o mare parte din bolile de care suferim, și mai ales cele de natură psihică, se datorează acestor pruncucideri. Ceea ce a creat nedumeriri este faptul că, pentru vindecarea acestor boli, autorul recomanda rugăciunea și, în special, Sfânta Liturghie, care atrăgea după sine, aproape automat, tămăduirea.

Pentru vindecarea bolnavilor pe care-i avea în îngrijire, dr. Kenneth organiza săvârșirea unei „Liturghii”, la care invita persoanele în cauză și familiile lor, cu condiția ca acestea să creadă că se pot vindeca, în acest mod: „În vederea pregătirii pentru Sfânta Liturghie de izbăvire, întocmim arborele genealogic pentru a identifica persoana pentru care ne vom ruga. În cazul copiilor născuți morți, avortați spontan sau cu intenție, este necesar a-i chema pe nume (Isaia 49, 1). Dacă pruncul nu a avut nume, câteodată Domnul ne va sugera unul sau familia poate alege un nume, în așa fel încât rugăciunea să devină mai personală și mai specifică”. Adeseori, „Liturghia” aceasta se săvârșea în absența persoanelor pentru care se oficia, chiar și fără cunoștința și consimțământul lor. În timpul în care se săvârșeau aceste „Liturghii”, participanții aveau tot felul de viziuni (Mântuitorul Iisus Hristos, Maica Domnului sau copiii avortați la vârsta la care ar fi trebuit să ajungă), prin care primeau încredințare că au fost iertați pentru păcat.

Ideea că acele familii ar trebui să acționeze într-un anumit mod, în Biserică, pentru „vindecarea arborelui genealogic” a prins contur în anumite medii ecleziastice din țara noastră. În cuvântul-înainte, scris la apariția în limba română a sus-menționatei lucrări, părintele prof. dr. Constantin Galeriu, spunea: „Biserica, în Duhul Sfânt, înfățișează aceste ființe nevinovate Jertfei Mântuitorului. Îndrăznim a spune că Domnul îi primește într-un fel de «botez al sângelui, asemenea pruncilor uciși de Irod». Este singura nădejde de a fi luați sub ocrotirea «Mielului Celui înjunghiat de la întemeierea lumii» (Apoc. 13, 8), a cărui Jertfă se actualizează mereu în Sfânta Liturghie. Celor adormiți, învață Sfântul Simeon al Tesalonicului, le sunt mai de folos Liturghiile, iar celelalte mai puțin îi ajută. Pentru că omul, murind, a încetat de la păcat, iar prin jertfă se împărtășește cu Hristos... se izbăvește cu dumnezeiască milă de toată durerea. Iar mama care trebuie să se roage milostivului Dumnezeu pentru iertarea păcatelor ei, se cuvine să ia aminte și la pruncul sau pruncii ei, să-i încredințeze ea însăși în câință adâncă iubirii lui Dumnezeu și bunătății Lui atotcuprinzătoare. Să-i pomenească la Sfânta Liturghie simplu, prin cuvintele «prunci lepădați»”.

Ne putem, totuși, vindeca arborele genealogic? Conform învățăturii ortodoxe, vindecarea arborelui genealogic se face prin Sfântul Botez, care șterge păcatul strămoșesc și nu lasă să se perpetueze păcatele strămoșilor pentru care să sufere copiii. Înclinațiile și tarele ereditare rămân, dar nu devin predestinare, ele se pot modela și vindeca. Altfel, este contestată eficacitatea Sfântului Botez și posibilitatea de a avea o viață nouă în Hristos.

această practică, făcând slujbe separate pentru toți copiii care au murit nebotezați sau care au pierit în urma avorturilor. Alții sfătuiesc femeile, la Spovedanie, să dea sărindare pentru copiii avortați, în special în Postul Nașterii Domnului. În sâmbăta dinaintea de Nașterea Domnului se face „dezlegarea sărindarelor”, cu o pomană foarte consistentă la biserică. De asemenea, există câteva rugăciuni și canoane pentru copiii avortați, asupra cărora Biserica nu s-a pronunțat, cel puțin după cunoștința noastră.²

Pe de altă parte, nu se poate da nume cuiva care încă nu s-a născut. [...] A da un nume unui copil care nu s-a născut, fără o slujbă anume și fără Botez, înseamnă a te substitui slujitorilor și rânduielilor bisericești.

Nici dacă se specifică „pentru copiii avortați” nu este corect, deoarece Biserica pomenește cu numele numai pe cei care sunt membrii ei, prin Sfânta Taină a Botezului. Mamele care cred că prin aceasta fac un lucru folositor se înșală, nu copiii avortați au nevoie de lumină și de mântuire, ci ele, soții lor și medicii care săvârșesc păcatul acesta. Ce va face Dumnezeu cu sufletele acestor copilași este o taină pe care numai El o știe. Când privește recomandarea aprinderii unui număr mare de lumânări, aducerea unui număr mare de prescuri la Sfânta Liturghie nu contribuie la iertarea acestui păcat. Ci căința, părerea de rău pentru păcatul săvârșit, mărturisirea lui, faptul de a nu mai face păcatul.

Inovațiile în pomenirea celor adormiți denotă o grijă exagerată a celor vii de a se asigura că cei plecați dintre ei au ajuns în rai, grijă care denaturează adesea într-o forțare a rânduielilor bisericești. Preoții confrunțați cu aceste doleanțe ale credincioșilor trebuie să explice cu mult tact care este rânduiala Bisericii Ortodoxe și să nu introducă inovații liturgice, doar pentru a da satisfacție unui grup de credincioși.

Iubirea, element fundamental în relațiile dintre creștini, ca mădulare ale Trupului tainic al lui Hristos, este cea care restaurează prin har și integrează în comuniune, prin Biserică, pe cei vii cu cei adormiți. Ne mântuim în și prin comuniune cu Dumnezeu și semenii noștri, în comuniune de iubire și rugăciune, în întraajutorare reciprocă în viața aceasta și după moarte, și pierim în izolare, prin păcat. Rugăciunile pentru cei plecați dintre noi și grija pentru sufletele lor se înscriu în această nevoie de comuniune tainică, având încredințarea că tot ceea ce este bun și cerem de la Dumnezeu ni se va da, atât nouă, celor vii, cât și celor care nu mai sunt printre noi.

Diacon George Aniculaie

Unde se află sufletele copiilor avortați și care va fi soarta lor la judecata de apoi?

Sinodul VI Ecumenic în canonul 83, spune: "Cei morți nu pot fi botezați, după cum nu pot fi nici împărtășiți". Deci copiii avortați, născuți fără de vreme, pierduți fără voie, sau care mor

² Un exemplu este Canonul de rugăciune pentru copii avortați, tipărit de parohia Câmpu Mare din județul Vâlcea, și care se săvârșește în respectiva Biserică în fiecare zi de joi. De asemenea, un Canon de pocăință către Domnul Iisus Hristos pentru pruncii avortați a apărut la Editura Bizantină.

îndată după naștere, fără a primi botezul, nu pot fi botezați nicidecum după moarte, pentru că nu mai sunt vii. Nu pot fi pomeniți nici la biserică, pentru că nu sunt botezați și nu au nume. Ei nu sunt membri ai Bisericii lui Hristos.

Copiii care mor nebotezați, din motive independente de voința părinților sau a preoților, se pot considera părtași la botezul dorinței, ca și dreptii Vechiului Testament, sau prin analogie cu vindecările făcute de Iisus Hristos la rugăciunile părinților sau ale prietenilor. Căci Dumnezeu nu pedepsește pe cel nevinovat, ci dimpotrivă, căci El a creat pe om spre fericire. Totuși, părinții copiilor se vor spovedi și li se va rândui canon potrivit cu grija sau nepăsarea lor. Adică să boteze sau să crească un copil sărac, să viziteze un loc sfânt, să facă milostenie, să facă metanii, să țină post etc.

Pentru cei uciși de părinți cu voia lor, întreaga răspundere rămâne asupra părinților.

În Pravila Bisericească a Arhimandritului Nicodim Sachelarie, cap. 178, citim următoarele despre acest lucru:

"Pentru copiii avortați și care mor nebotezați nu se află nicăieri învățătură, nici în Sfânta Scriptură, nici la Sfinții Părinți, fiindcă viața oamenilor, atât a celor maturi, cât și a celor necreștini, este în mâna Făcătorului lor, care nu poate fi obligat să descopere toată iconomia providenței Sale muritorilor, nici să cunoască ceea ce nu le este de folos. Chemarea glasului Său răsună mereu în lume și cei ce aud au datoria să răspundă, numai în măsura de ei înțeleasă și pentru ei dată. De bună seamă că **Dumnezeu nu pedepsește** pe cei ce nu cunosc legile și mai ales **pe copiii nebotezați**. Ba, dimpotrivă. El a creat pe om spre fericire și, deci, copiii care n-au putut folosi libera lor voință și putere în virtutea scopului pentru care omul a fost creat, El îi fericește pentru existența lor, așa cum și ei îl laudă pentru aceeași existență nevinovată și frumoasa creațiune naturală. **Astfel, ei sunt rânduiți la fericirea naturală a existenței, dar nu la cea a răsplătirii după merite, întrucat nu au fapte virtuose**".

Pravila lui Matei Basarab, în capitolul 153, spune despre copiii nebotezați:

"Iar câți coconi ai creștinilor mor nebotezați, așijderea și ai păgânilor, aceia nu merg nici în împărăția cerurilor, nici în muncă, ci numai la un loc luminos." (Ibidem, 154).

Material publicat pe site-ul Asociației Provita București, www.provitabucuresti.ro